

16

DE
DISCIPLINA ECCLESIASTICA
 DIGITO MAGIS DIVINI SPIRITVS
 QVAM BRACHIO SECVLARI
 INSTAVRANDA
 PAVCIS DISSERIT

INCLVTAE
 ACADEMIAE IENENSI
 NATALEM
 POST DVO SECVLA

D. II. FEBRVAR. CIO IO CCLVIII
 FELICITER REDEVNTEM

GRATVLATVRVS

D. SIGISMVNDVS BASCH

SACRORVM IN AVLA, VRBE ET DVCATV VINARIENSI
 ANTISTES.

VINARIAE,
 LITTERIS MVMBACHIANIS.

16

ACADEMIAE TENNESI
NATURALIUM

IN HOC ANNO

IN HOC ANNO

IN HOC ANNO

IN HOC ANNO

IN HOC ANNO

IN HOC ANNO

IN HOC ANNO

IN HOC ANNO

IN HOC ANNO

§. I.

IAM in ea hominum societate, quae Seruatoris doctrinam, ministerio legatorum eius, amplexa erat, non pauci inueniebantur, qui aut docendo, aut viuendo, a veritate coelitus tradita, palam desciverant. * Duplici inde cura animus seruorum Iesu afficiebatur: vna, vt errantes in rectam iterum viam reducerent; altera, vt fidos Christi affeclas, contra hasce fidei ac morum corruptelas munirent; qui labor, et

A

et

et arduus et difficilis, disciplinae, quam vocant, ecclesiasticae, originem inter Christianos dedit, quae in gente Deo dilecta, antea ** iam vigebat.

* Actor. VIII, 9. f. 1. Cor. V, 1. f. ad quae loca Wolfii Curas philologicas et criticas in N. T. Tom. I. p. 1125. f. et T. II. p. 362 legisse neminem poenitebit.

** Esr. X, 8. f. vbi in Bibliis sacris per Commentatores Anglos illustratis Tom. V. p. 71. ad c. VII, 26. f. ablegamur.

§. II.

Disciplina ecclesiastica est modus iuuandi lapsos. Per lapsos * intelligimus omnes, qui sententias verbo diuino contrarias incauti disseminant, et pertinaces defendunt, aut qui flagitiis inquinantur publicis. Modus iuuandi consideratur primum in iis, qui iuuant, et hoc sensu, est officium toti ecclesiae a Christo iniunctum, reuocandi peccatores ad saniolem mentem; deinde in aliis, qui iuuantur, et tunc erit reditus aberrantium, cum resipuerint, ad consortium sacri coetus. Haec cogitantibus, iniusta poenae idea, quae notio pie antiquitati ignorata, ** non raro disciplinae affingitur ecclesiasticae, penitus euanescit.

* In vsu ecclesiastico illi fere intelliguntur lapsi, qui persecutionis tempore, minis aut tormentis cessere, quiue deieci prostrati et iacentes a Cypriano dicuntur. Quemadmodum illi, qui in fide permansere, stantes appellati, quos Zacharias Propheta videtur adumbrasse cap. III, 7. Ita Io. Fellus ad Cyprianum de lapsis, p. 121.

** Poc-

* * *

3

*** Poenitentiam non fuisse ab initio introductam, vt medium puniendi delicta, satis constat. Enim vero postquam Seculo III. tempora et gradus ei praescripti, et seuerius cum lapsis actum est, immo postquam quibuslibet delictis, etiam occultis, poenitentiae subeundae iugum, sub iactura salutis aeternae impositum, et tractu temporis dolores, cruciatus et varia mala, ei superaddita, poenitentia et esse et dici coepit poena. vid. Boehmeri Ius E. Protest. Tom. V. p. 656.

§. III.

Hoc officio ecclesia non ipsa quidem defungitur; sed sub magistratus auctoritate, ministris suis concessit, iisque seueram rogauit legem, ne hic prauo affectu obrepti quid agant. Quod neutiquam fiet, si modo obseruent regulas, a Seruatore et legatis eius sollicitè praescriptas, de gradibus admonitionis; hi consistunt in progressionè vnus conatus ad alterum, in animabus Christo vindicandis. * Incipiunt hic Iesu serui per cohortationes serias et iteratas; pergunt per increpationes, adscitis ab ecclesia testibus, solemnes; subsistunt in suspensione a sacris, quam illi tantum minantur, et superioribus decernendam relinquunt. Continuata haec, in arduo sane negotio, opera, insignem usum praestat et diuini verbi interpretibus, et peccatoribus in grauiora facinora delapsis. Illi enim nouas subinde vires, ex largissimo gratiae diuinae apparatu, ne animum despondeant, colligunt; hi autem amplius ex Dei indulgentia, deliberandi spatium nanciscuntur.

Lyserus in Harmon. euangel. continuata ad Matth. XVIII, 15. f. p. 516. Sic ergo Christus, fideles verbi ministros, prudentes medicos imitari docet, qui morbum aliquem curaturi, non statim extrema remedia adhibent, quae naturae vim allaturae videntur; sed prius tentant, talibus pharmacis mederi. Si vero leuioribus, se nihil proficere sentiant; tum demum ad vehementiora illa transitum faciunt. Idem faciat verbi diuini minister.

§. IV.

Dici vix potest, quanta accuratione in arcendis a fidelium societate manifeste improbis, vsi sint, Iesu discipuli, eorumque successores, qui sanctum fidei depositum, intaminata conscientia seruarunt; tunc maxime, vbi fideles, vnita Christo capiti membra, per bestias laceraret, in rogis combureret, ensibus dissecaret, hostium furor. Multos hic et dilectio misellae vitae, et fauciae mortis formido, eo discriminis adegit, vt inter transfugas viuere, quam inter confessores mori mallerent. Non vna erat Christo renunciandi ratio. Libellatici enim securitatem paciscebantur, emto a magistratu libello; thurificati in deastrorum focus, proiecto thure, fumigabant; traditores sacros libros coram tribunali deponabant; sacrificati pecudum extis implebant flagrantibus aras; negatores inter diras et exsecrationes communione cum Christo se abdicabant. * In hos omnes, iuxta ecclesiae disciplinam, grauiter animaduersum est. Communibus nempe suffragiis, a sacra societate excludebantur; et quamquam ad frugem auxilio coele-

coelestis gratiae redirent, non tamen licebat iis, ad diuini sermonis auscultationem accedere; nisi certissima mentis immutatae specimina edidissent, et pristini reatus veniam, inter lacrimas et singultus, publice a fidelibus efflagitassent; ubi tandem post diuturnum seriae poenitentiae exercitium, licentiam impetrabant fruendi sacro epulo; hunc autem fauorem lapsis ecclesia semel tantum gratificata est.** Quae seuerior disciplina postea adeo invaluit, vt de nimio in poenitentes rigore multi sint conquesti.

* Plinius ad Traianum, Epist. X. 97. Propositus est libellus sine autore, multorum nomina continens, qui negant se esse Christianos, aut fuisse, cum praecunte me Deos appellarent, et imagini tuae, quam propter hoc iusseram, cum simulacris numinum, affere, thure ac vino supplicarent; praeterea maledicerent Christo, quorum nihil cogi posse dicuntur, qui sunt reuera Christiani.

** Ambrosius de poenitentia L. II. c. X. Merito reprehenduntur, qui saepius agendam poenitentiam putant, quia luxuriantur in Christo. Nam si vere agerent poenitentiam, iterandam esse non putarent: quia sicut vnum baptismum, ita vna poenitentia. vid. Iosephi Binghami Origines ecclesiasticas Vol. VIII. p. 158. f.

§. V.

Sed temporis, quod tum irruit, accidebat inluria, vt disciplina inter Christianos tanta adhuc seueritate administrata sensim deficeret, et sublato vsu, abusus remaneret, isque varius: aut enim in poenam degenerabat,

immo in publicae indignationis crudele instrumentum; *
 aut loco peccantium, ab ecclesia segregabantur; ex animo
 veritati inimico, integri vita scelerisque puri, veritatis
 testes; aut in nundinationem sanctissimum institutum
 per auri sacram famem abibat; quae negotiatio, vt
 cordatoribus omnibus valde displicuit, beatum Lutherum
 maxime excitabat, vt nihil, pro tuenda Christi doctrina
 et antiqua ecclesiae disciplina intentatum relinqueret, cum
 diuino nutu, opus in sacris instaurandis diu desideratum
 aggrediretur, quo et illud effectum est, vt aduersarii
 eius postea cautius mercari didicerint. **

* Inter Germanos adhuc gentiles, hunc morem olim iam obrinuisse,
 Caesar testis est, de bello Gallico VI. 13. Si qui aut priua-
 tus aut publicus, Druidum decreto non stetit, sacrificiis
 interdicunt. Haec poena apud eos est grauissima. Quibus
 ita est interdictum, ii numero impiorum et sceleratorum
 habentur, iis omnes decedunt, aditum eorum sermonemque
 defugiunt; ne quid ex contagione incommodi accipiant:
 neque iis petentibus ius redditur, neque honos vllus com-
 municatur.

** Pravos quaestus omnes, pro indulgentiis consequendis, vnde
 plurima in Christiano populo abusuum causa fluxit, omnino
 abolendos esse, statuit Conc. Trid. Sess. XXV. p. 303.

§. VI.

Animosus profecto ecclesiasticae disciplinae, Luthe-
 rus erat vindex et custos. Vindicis verba interpretamur,
 quibus ad minorem catechesin praefatus, impios a coetu
 puriori

puriori eiciendos poscit, vrget, obtestatur. Custodis exemplum praebuit, cum ob auditorum in alma Leu- corea quorundam proteruiam, solus, familia relicta, abitum pararet, nunquam rediturus, nisi amicorum precibus et ipsius diui Electoris suafu fuisset victus.* Monebis forte disciplinam iterum passim collapsam esse: dicis hoc et doles; nos etiam illud dicimus et ploramus.** Desiderabis tantae iacturae causas. Ex pluribus saltem aliquot recensebimus. Referimus huc intestinas in ecclesia nostra dissensiones, quae agrime quasi facto, postquam Lutherus ad coelites transferat, eandem tur- babant. Tunc vel fidissimis Iesu seruis eo maxime adni- tendum erat, ne sanior doctrina tot insidiis impetita, detrimentum caperet, quae eorum cura impediabat, quo minus de custodienda disciplina fati possint esse solliciti. Calamis dimicantium, nimis interdum acutis ferias indi- cebant nudati belli tricennalis gladii. Ancipiti hac tem- pestate de ipsa ecclesia eiusque libertate, non raro actum videbatur, et verebantur pii, vt inter duras pacis ex- spectandae condiciones, etiam credendi leges immisce- rentur. Iustissima haec iudicia, vt solent, incipiebant a domo Dei, templa diruta, doctores eieci, scholae dispersae, magistri exules; parca diuini verbi praedicatio, disciplina nulla, cuius inter arma leges silebant. Habes itaque secundam collapsae disciplinae causam; tertiam nunc proferam nec ne? dubius fere haereo. Latet illa in clandestinis multorum suspicionibus ac si doctrinae puritati minus fauerent, quibus disciplinae in ecclesia defectus curae est ac cordi. Nullius equidem, qui hic deli-

deliquisse censetur, patrocinium in me suscipiam; cum mihi sit persuasissimum, sine veritate, pietatem non esse genuinam, et sine pietate veritatem non diu retineri. Mala auxit subsecura morum mollities, quae ordinem paululum arctiorem, ceu onus maius imbecillitate humana, et naturali, quam somniant, libertati, inglorium auerfabatur. Cumulauit denique mala, nouella, quae in foro primum percubuit, opinatio, disciplinam ecclesiasticam redolere obsoletos errores, et acerosas esse veteris fermenti reliquias.

* Seckendorff in Commentario de Lutheranismò L. III. Sect. 32. p. 581. f. Anno 1545, mense, vt viderur, Iulio, Lutherus, veluti animi causa, Witteberga egressus est; rationes discessus ipse exponit in litteris ad vxorem, vbi male ominatur vrbì, ob prauam disciplinam. Idem testantur Collegae in Epistola ad Electorem; scribunt enim, sibi proteruos iuuenum mores vehementer displicere, et disciplinam omnibus viribus promoturos esse, spondent.

** Audiamus Moshemii querelas, Instit. Histor. Eccl. Seculo XVI. p. 736. f. Antiquum ius et a prima rerum christianarum aetate, ad nos ductum, improbos communionem sacrorum arcendi, ecclesia haec fordibus purgare, et ad primam integritatem suam reuocare, primum studebat. Neque hoc seculo magnopere resistit aliquis, ne sacrorum ministri, eo moderate et sapienter vterentur. Procedente vero tempore, tantum de eo paulatim detractum est, hodie vt vix vmbra eius, plerisque in locis inuestigare liceat.

§. VII.

§. VII.

Causas hasce, si quis cum euentis suis, vt in rerum gestarum recensione omnino decet, sedulo contulerit, illi quaestio, cur disciplina in ecclesia nostra, inter Germanos cum primis, passim remiserit? facillima erit diiudicatu. Quod tamen in illum sensum rapi nolumus, quasi plane cessauerit; veneramur potius optimum Seruatorem, ecclesiae nutricium, cuius beneficio contigit, vt nunquam defuerint, qui de disciplina, vbi florebat, melius firmanda, et vbi disparere videbatur, reducenda anxie cogitarent, in agendi modo saepius quidem diuersi. Alii omnem curam, vt molestiam a se auerterent, magistratui relinquabant, qui pro ea, qua valeret auctoritate, malis hisce optime mederi possent; affirmabant contra alii, ad solos verbi diuini ministros hunc pertinere laborem, et in humeros eorum, sub aerumnarum mole, tantum non fatiscentes, etiam illud onus deuoluebant. Sine arbitro haec, si qua est controuersia, dirimi potest. Operae sunt inter magistratum et ecclesiae ministros, in administranda disciplina, diuisae; * suum igitur cuique tribuendum, quod in indice huius scriptionis iam monuimus.

*Buddeus, at quantum mihi venerandum nomen! in Instit. Theol. dogm. Tom. II. p. 1761. Disciplina ecclesiastica, vt a poena ciuili magno-
pere differt, ita eam ecclesiae propriam esse, iubenter fatemur.
Supremi tamen imperantis est, despiciere vt recte administratur,
neue aut profus negligatur, aut nimis rigide exerceatur.

§. VIII.

Auxilium ecclesiae eiusque ministris, a magistratu in administranda disciplina exhibitum, brachium seculare
B nuncu-

nuncupamus.* Multa sunt, eaque insignia, quae inde in sacrum coetum beneficia redundant, alia quidem in ipsam ecclesiam, alia in illius ministros. Ecclesia magistratui, vt principi et primario membro suo, in acceptis refert, vigorem disciplinae, nouis subinde legibus stabilitae, quae neglectionem vetant, limites definiunt, abusum morantur. Et suprema haec in republica auctoritas, Christi seruis opitulatur, dum, qui ex auditoribus, ob morum prauitatem, monendi, amicissimum colloquium, ad quod blande saepius inuitati, friuolo obtentu detrectant, vt ita adhortationes sibi tan opere profuturas, eludere possint, quid? quod eo vsque interdum ferociunt, vt monitoribus asperrimi, quando ad increpationes praesertim ventum est, de lite illis intentanda minentur. Ecclesiae tunc ministri bonae causae confisi, ad haec ex pelui fulgura, non adeo palpitant, probe gnari, simul ac magistratui innotuerit, auditorum, qui ad duritiem lapidescere videntur, animi impotentia, quod publico iussu, licet opiniosissimi forent, ad officium sint redigendi. Sic legitimus brachii secularis vsus patescit, quo proterviae peccantium frenum iniicitur, vbi peccata addendo, exitium suum accelerare satagunt. Interim Iesu serui, pro iis vota faciunt ad benignissimum Seruatorem, velit gratiam suam inaccessis eorum cordibus infinuare.

* Obseruat Fleurius Tom. XIII. hist. eccl. in disc. prael. §. 16. abusum brachii secularis, scilicet non raro multos implorasse illud, contra refractarios, poenitentis, poenae loco indictis, se submittere recusantes, inquit enim: *C'etoit bien ignorer la nature de la penitence, qui con- fesse dans le repentis et dans la conversion du coeur.* v. Boehmeri Ius eccl. Pr. Tom. V. p. 780.

§. IX.

Efficacitatem verbi diuini in cordibus hominum a Spiritu sancto deriuamus; eius vero operationem, scriptura digito illius adtribuit, siquidem more humano, debilitatem nostram adiutura, loqui amat. * Instauramus igitur digito diuini Spiritus disciplinam ecclesiasticam, si omnem nostram in reducendis ab interitu peccatoribus curam, ad sacrarum litterarum ductum dirigimus. Vbi quidem ita nobis versandum est, vt et regulas, quas obseruamus, inde depromamus, et exempla ibidem obuia, ad regularum illustrationem curate accommodemus. Ira moniti nostram non expectabunt increpationem, aut a sacris segregacionem a magistratu decretam.

* Rationem denominandi desumimus, ex Luc. XI, 20 et Match. XII, 28. Iocis inter se collatis, vbi elegantior est, quam quae hic omittatur, annotatio Petauii Theol. dogmat. Tom. I. libr. V. c. IX. §. 3. Potest et digiti similitudine summa efficientiae diuinae facilitas exprimi, quae citra laborem et difficultatem, solo imperio, et quasi extento digito, quicquid libitum est, peragit, ac dicto audientem naturam habet; tum etiam exacta et exquisita operis effectio potest intelligi, cum digiti plurali numero vsurpantur. Nam quae rudiora et minime affabre facta sunt, sola manus impulsu perficiuntur, quae autem elegantiora sunt, et accuratiorum industriam postulant, ea digitis elaborantur. Psal. VIII, 4. et Prudentius:

creauit
Nempe manus Domini corpus mortale, lutumque
Composuit digitis.

§. X.

Si cui exactionem vitae suae, ad mandata diuina, quae migrasse videtur, consulimus; illud consilium dicitur admonitio, qua in disciplinae ecclesiasticae exercitio ordinemur. Regulas, quas hic attendisse iuuat, strictim recensebimus:

Augusto Seruatoris nomine admonitioni nostrae, invictum robtr addendum est. Sicuti enim pro domino legatione defungimur; ita nos summa eius, qua pollet, auctoritas, munit, quoties peccatores adhortamur, vt se Christi peculium esse, meminerint, quod sibi cruenta morte acquisiuit.

Argumentum in admonitione maxime fringens a misericordia Dei repetendum. Pandenda sunt Iesu ex cruce pendentis viscera, diuinissimo affectu aestuantia, vt, qui inimicitiam aduersus eum, nondum deposuit, intensum, peccatorem vnumquemque ad se trahendi, desiderium, introspicere queat, in corde cerae instar colliquefcente.

Adhortationem vnam comiterur altera, hanc tertia excipiat et plures sequantur. Veritatis fastidio nos auscultare detrectat, qui a malo quod perpetravit, ad peius digreditur; perit ergo sua culpa; forte et nostra. Num enim qui semel dixit, postea vero vel ex incuria vel lassitudine cessauit, animam liberaturus sit? eam quidem interrogationem, interno cuiusvis conscientiae tribunali, diiudicandam committo. *

Deueniamus ad exempla, quorum praestantissimum in Seruatore deprehendimus, cuius admonitiones ex tenerimo in homines, sibi inimicissimos, amore prouenisse constat; immo haec animi sensa, sub amoenissima imagine, gallinae nimirum, congregantis sub alas pullos, depingit, et ingemiscit: Noluitis!

Adducamus alterum et quidem Petri exemplum. Is tertium a domino monitus, tamen se periculo pereundi com-

commisit; ex quo aspectu magistri, qui eum inter tot hostium insultus, blande intuebatur, est liberatus; et sic didicerat, admonitiones e fonte salutis, Christo saucio, esse hauriendas. Causam hanc ipse prolixè peroravit, in primo, post diuini Spiritus effusionem, sermone, felicissimo successu, ut auditores non quidem minando, sed monendo corde compuncti, Iesu doctrinam intra pectus admitterent.**

* Regulas hasce collegimus ex 2 Corinth. V, 20. Rom. XII, 1. 1 Tim. IV, 15.

** Exempla prostant Matth. XXIII, 37. Actor. II, 36. f. Grauis in admonendo cumprimis est Cyprianus ita de lapsis, p. 124. Nonne ara illa, quo moriturus accessit rogus illi fuit? Nonne diaboli altare, quod foetore tetra fumare ac redolere conspexerat, velut funus et bustum vitæ horrere et fugere debebat? Quid hostiam tecum miser? quid victimam supplicaturus imponis? Ipse ad aras hostia victima ipse venisti. Immolasti illic salutem tuam, spem tuam; fidem tuam, funestis illis ignibus concremasti!

§. XI.

Nunquam desunt, qui serias nostras interdum et iteratas admonitiones aspernantur; illecebris scilicet peccatorum adeo capti, ut creberrima eorum repetitione habitum contraxisse, merito arguantur. In hos iuxta tenorem disciplinae ecclesiasticae, utimur increpatione, quae est significatio certissimi exitii, iis facta, qui respicere nolunt. Hac in opera, quamuis difficili, sine, quem optamus, non excidemus, obseruatis, quas diuinae litterae nobis suppeditant, regulis.

Increpatione coniuncta esto seueritate, at sine iracundia. Negotium hic nobis facessunt improbi, qui ad exhortationes saepius repetitas fere occalluerunt. Interim non

opus est stomacho; sed corde ad lenitudinem Christi composito. ^hubemur in publice peccantes grauius animadvertere, adhibitis duobus minimum testibus, qui nobis et consiliis et precibus succurrant; nunquam tamen obliuiscamur moniti illius: seruum Iesu decet esse mitem.

Nec timide, nec tumide nos geramus in peccatoribus increpandis. Non enim dedit nobis Deus timiditatis spiritum; sed fortitudinis, ad munus sacrum digne obeundum. Tumorem animo excutiet, propriae infirmitatis conscientia, et interdicta Iesu seruis in animas dominatio.

Prouocamus hic ad Pauli exemplum. Fortiter is Petrum redarguebat, qui se alienigenis subdlexerat, circumcisos veritus; quod tamen fraterni amoris inter eos vinculum non laxauit.

Quod in vno fecit; illud etiam inter plures tentabat. Calamo vindice utitur, popularibus suis, implacabile in Seruatorem odium, exprobraturus; ita tamen, ut oculos lacrumis madidos, in se ipsum conuerteret, cum olim in Deum maledicus, infestus et contumeliosus fuerit. *

* Vid. Matth. XVIII, 16. 1 Tim. V, 20. Gal. VI, 1. de regulis, et de exemplis Gal. II, 14. 2 Petr. III, 15. Quod durities cordis et increpationes saepe repellat Bernardus testatur Tom. I. Op. p. 415. Quid ergo cor durum? ipsum est, quod non compunctione scinditur, nec pietate molliuitur, nec mouetur precibus: minis non cedit, flagellis duratur.

§. XII.

Adhuc inter assiduas preces, et difficiles anxiae mentis, de sua salute sollicitae, oblationes, et monitos et increpatos, ad coelestes in coena dominica dapes admittebant, fidi

fidi beneficiorum diuinorum dispensatores; non sine dolore tamen eos vident, qui fidem de sui emendatione, saepius datam fallant, et in peccata prolabantur noua, prioribus grauiora. Illis itaque moram indicunt, vt tempus lucrentur, legitimae praeparationi destinatum, priusquam ad sacrum epulum accedunt. * Haec actio, quae suspensionis nomine venire solet, est indulgentia morae increpatis, vt tandem resipiscant, concessa. Faciunt huc regulae, quae insequuntur.

Oportet nos ferre improbos, et non ferre. Illaeso haec dici possunt contradictionis principio. Ferendi, si qua spes de eorum ad saniozem mentem reditu, elucescat. Non ferendi, si incautis, vultus artificio, inter errores fidei et vitae passim sparsos, imponant.

Sedulo cauendum est, ne alieni peccati culpam participasse videamur, dum flagitioso firmatam cum Deo pacem spondemus, eique inter conuiuas in domini coena, locum concedimus, quem tamen, vt annosum diuinae legis transgressorem, et ipsi nouimus, et plures norunt. Accubitum, profecto! illius, in capiendo inter familiares cibo, primi Christiani, non dedecus solum, sed crimen iudicassent. **

Exempla neque hic nos destituunt. Ipse dominus nobis praecepit, vt immorigerum, licet coram tribus testibus increpatus sit, ecclesiae denunciemus, eiusque consortium prorsus diffugiamus; donec meliora, quae saepe audiuit, consilia admittat.

Sic quoque Iesu legatus Corinthiis grauiter succenset, cum hominem, incestis cum nouerca nuptiis, pollutum, in eorum societate tolerassent, quia fratrem simulauerat, eisque

eisque iniungit, vt de medio eorum tollatur, qui infan-
dum facinus commiserat. Quo feruore effrenis impudici
anims adeo percussus, vt, postquam infame conubium
disruperat, diuinam gratiam sponsoris sanguine partam,
inter grauissimos conscientiae terrores, efflagitaret, et in
sacrum fidelium coetum iterum admitteretur.

* Ne cui nimium videatur illud, quod hic suademus, monuisse suffi-
ciat: procul adhuc absumus, ab eo feruore, qui olim, etiam post
admissa laxiora principia, obtinebat. Patet hoc ex Petauio de
Poenitentia, Tom. IV. Op. libr. II. c. IX. §. 14. Quamvis tem-
pore Augustini, ecclesia multum remississet, de rigore seculi terribi,
attamen pars aliqua eius seueritatis remanserat, quatenus, post-
quam semel quispiam, delicti causa, poenitentiam publicam adierat,
si iterum peccaret, nunquam postea, ad communionem et absolu-
tionem reciperetur.

** Concinnauimus regulas ex 2 Timoth. II, 24. Apocal. II, 2.
1 Tim. V, 22. Exempla prostant Matth. XVIII, 17. 1. 1 Cor. V, 1. 1.
Huc refero Cypriani verba de lapsis, p. 138. Mortiferos, idolorum
cibos adhuc pene ructantes, exhalantibus etiam nunc scelus suum
faucibus, et contagia funesta redolentibus, Domini corpus in-
vadunt.

§. XIII.

Hoc ordine, dum in disciplina ecclesiastica procedi-
mus, instauramus eam digito diuini spiritus et quidem
magis, quam brachio seculari. Vtatur equidem etiam
brachio seculari; sed vtatur eo, vt beneficio; magis
tamen digito diuini spiritus. Neutiquam ergo vnum
alteri opponimus, at subordinamus. Grato, vt decet,
animo agnoscimus, nos multa debere brachio seculari,
plura tamen digito diuini spiritus. * Vti enim per hunc
spiritum in omnem veritatem ducimur et viuidissimo
gratia

gratiae diuinae sensu exhilaramur; ita ab eo vires exoramus, omnia Seruatoris causa conandi; vbi in disciplina ecclesiastica, in animarum commodum aliquid efficere possumus. Hinc facile apparet, nos in ecclesiae ministro supposuisse securum, in quo degat, gratiae statum; qui omnino requiritur, si regulas, quas supra recensuimus, secundum Dei intentionem, iuste applicare velit. ** Vnum, quod addam, illud est: Oratio, meditatio, tentatio faciunt Theologum, tanto nomine dignum; et disciplina ecclesiastica rigurosi examinis vicem subit, quos vnusquisque hic profectus fecerit. Multa oratione opus est, si quem monemus, vt, qui habet cordis clauis, animum diu saepe obferatum aperiat, et adhortationem nostram, diuina virtute comiterur. Diutinae meditationis exercitium praebet increpatio, vt inuolucra peccati, quibus tegi solet, detrahamus, et peccanti effugia, ingeniose quaesita, pracludamus. Tentatio sua sponte succedit, si cui suaserimus, vt dominica mensa tantisper abstineat; verendum enim esse, ne rapto Iesu corporis et sanguinis beneficio, committat sacrilegium.

* Acontius de stratagematibus Satanae lib. V. p. 250. officium magistratum in disciplina ecclesiastica ita describit: Abusum periculum, tanti facere non debent magistratus, vt rem ab ipso domino institutam impediunt; sed explorent subinde, quam decenter, quam sancte vsurpetur, atque vt iniquis conatibus, magna seueritate resistent, inferiorem ne arbitrentur, sua dignitate, curam. Addit de ministris: In eo, qui ad alterum corripiendum accedit, bona omnino requiritur opinio; praecipue vt sit christianae charitatis ac mansuetudinis nomine, valde commendatus; cui etiam non supercilium, non tetricus seuerusque vultus, non tardus incessus, non vllum externum adiumentum; sed conspicua morum sanctitas, auctoritatis aliquid conciliauerit.

** Ven. Fresenius in disert. theol. de Prudentia pastorali, ad signa huius temporis composita P. XVI. Collect. pastor. p. 244. Duo sunt, quae ministri ecclesiae, et posse et velle debent; si conscientias

tiae hic consulere fatagunt, agere scilicet et pati. Qui enim non vult, si potest, aut non potest, si vult, agere, quod suum est, reformabit potius, quam reformabit disciplinam. Qui vero et potest et vult agere, agitque re ipsa et strenue secundum conscientiam suam, illum et posse et velle pati, necesse est.

§. XIV.

Digito diuini spiritus nobis etiam ea ostenduntur subsidia, quae in disciplina ecclesiastica insignem praestant usum. Quorum primum est, labor vt ex illius exercitio meliora sperare possimus. Fiet istud, si in omnibus, quos pro concione habemus, sermonibus sacris, immensas fauoris diuini diuitias edisseramus, facundissimi maxime, vbi aeternum gratiae foedus, Christi sanguine sancitum declaramus; addito simul, quem ipse Deus constituit, salutis ordine, fide scilicet in Christum, quam Spiritus sanctus, in corde ob peccata contrito operatus est. * Hac ratione duplici malo obuiam itur: prius est, vanissima multorum coniectatio, quasi cultus Deo externe, et quidem pro lubitu exhibitus, sufficeret ad consequendum futuri aevi felicitatem. Exitiosus hic error, animis statim euellitur, simul ac doctrinam, de fide inter anxios conscientiae terrores, producta rite cognouerint. Malum posterius est: Inueteratum in rebus sacris taedium, inter grauissima peccata, rectissime relatum. Homini morbo hoc affecto, verbum gratiae eiusque sigilla vilescunt. Medelam huic malo paramus, ex diuini fauoris abundantia, quae languorem mentibus excutere et gustum gratiae diuinae iis restituere potest. Duplici hoc malo feliciter superato, id efficitur, vt ii animo, ad sacrum epulum coelitus excitato, accedant, qui ritus solemnitate, sanctissimum negotium, optime perfecisse antea opinabantur. Isti autem, qui ob

pec-

peccandi consuetudinem, nausea rerum spiritualium laborabant, contremiscunt, ex hoc periculo, ubi ab interitu non procul aberant, erepti, dum cogitant, quantum animae damnum mensae dominicae aut contemptus, aut inconsiderata ad eam accessio, iis intulerit. Vtrumque hominum genus, quod Iesu seruis non pauca alioqui suspiria exprimere solet, ad Seruatorem reuersum, magno illis est, in sacro coetu, auxilio; ** dum, quid gratia diuina in ipsis, per verbum et dignum sacrae coenae usum praestiterit, palam profitentur, aliisue exemplo imitatione dignissimo praelucent. Socias igitur fidei Domini operariis iungunt manus, et vita ad legem diuinam conformata, auditoribus persuadent, vt admonitiones auscultent, increpationes ex amore Christi deriuatas non aegre ferant, et ita suspensionem nunquam mereantur, quam disciplina ecclesiastica contra improbos exercet.

* Spenerus in consiliis lat. Parte III. p. 516. f. Agamus vniuersi, quod nostri est muneris, et indelinentibus precibus Domino causam commendamus suam. Si expectare volumus, vt legibus magistratum, et vniuersali totius ecclesiae, aut maioris eius partis consensu, atque consilio, morum reformatio instituatur: seculum labetur, et votis innoxiemur nostris. Aliter rem tentandam credo, et mecum alii pii. Videlicet vt quisque pro modo concessae gratiae in suo coetu omnia tenter, ad quae nos nostri officii obstringit religio.

** Bernardus Tom. II. Op. p. 447. Quid me beatius, quidue securius, cum eiusmodi circa me vitae meae et custodes spectarem, simul ac testes? Quibus omnia mea secreta secure committerem, communicarem consilia; quibus me totum refunderem, tanquam alteri mihi. Qui, si vellem aliquatenus deniare, non sinerent, frenarent praecipitem, dormitantem excitarent. Quorum me reuerentia et libertas extollentem reprimeret, excedentem corrigeret, quorum me constantia et fortitudo nutantem firmaret, erigeret diffidentem, quorum me fides et sanctitas, ad quaeque sancta; ad quaeque honesta, ad quaeque pudica, ad quaeque amabilia et bonae famae prouocaret.

§. XV.

Sic ad secundum deducimur subsidium, curam nimirum, vt lapsus, in quos disciplina animaduertat, fiant rariores. Fine hoc egregio, certe et insigni, olim potiemur, modo tenellas iuuentutis mentes, ad diuinæ legis normam effingamus. In grege enim domini, præcipua ratio habenda est agnorum, qui adhuc inter amplexus boni pastoris hærent: qui hic officio suo vel oscitantia vel segnitie desunt, caueant sibi ab hircorum cornubus. Arripienda igitur omnis, quæ nobis obtingit, occasio de liberis bene merendi; quam Iesu ferui opportunissimam adipiscuntur, quando primum ad sacrae coenæ vsum admitti cupiunt. * Hic labor hic opus est; at labor fructuosus et opus Deo placiturum. Vires, quæ tanto negotio sufficiant, non denegabit Seruator obnixè rogantibus, qui infantes mercedis loco accepit, pro obedientia ad mortem vsque cruentam, ex foedere cum patre iuro. Tres hic, si lubet, liberorum classes constituamus. Prima eorum est, in quibus signa reperimus, gratiæ, quæ sacro fonte lauatis olim obtigerat, adhuc custodiatur. In alteram collocamus illos, in quibus equidam signa vnionis eum Deo sancitæ non apparent; animum tamen habent docilem et ingenuum, vt leuitate fortassis, operationes diuini Spiritus interdum impediuerint; sed malitia nunquam penitus excusserint: Tertiæ adscribimus istos, qui et inscitia et morum prauitate facis produnt, se modica aut fere nulla, salutis suæ cura teneri. Hanc differentiam intra nosmet ipsos conceptam, cauti celamus liberos. Tantum enim abest, vt de bonis intempestiue gloriemur, aut de malis diffidenter desperemus; vt potius ab his ordiamur, exponentes coelestia, quæ iis destinata sunt, in sacro epulo beneficia;

ficia; sed haec esse cognoscenda et intenso desiderio efflagitanda. Audiunt aliqua saltem attentione, quam reliqui bono exemplo et expeditis, dum interrogantur, responsionibus iuuant. Pergimus et grauissimum illud periculum vitii quasi coloribus depingimus, quod omnes istos certissime manet, qui corde Seruatoris sanguine non lauti, ad Domini mensam accedere, non erubescunt. Spondemus liberis preces nostras ea lege, vt ipsi ad sanctos Christi pedes prouoluti, sancti Spiritus auxilium quaerant, de verbis non adeo solliciti, cum Seruator in oratione non eloquentiam, sed sinceritatem desideret. Repetimus interdum hasce obtestationes, firmissima spe freti, fore vt diuini Spiritus digito, animis liberorum inscribantur, in perpetuam memoriam gratiae in sancto lauacro olim acceptae, quae ante primum sacrae coenae usum omnino innouanda est. ** Omnibus illud optamus, speramus a plerisque, credimus de multis, de paucis veremur, ne disciplinae ecclesiasticae exercitio indigeant.

* Tertullianus de poenitentia c. VI. p. 145. Nemo sibi adulterur, quia inter auditorum tyrocinia deputatur, quasi etiam nunc sibi delinquere liceat.

An alius est intinctis Christus, alius audientibus?

** Chemnitius in Ex. Conc. Tr. P. II. de sacramentis p. 298. Hoc primitiua ecclesia significare voluit, quando adultos recens baptizatos statim a baptismo deduxit ad communionem corporis et sanguinis Domini. Reconciliatio quidem Dei et remissio peccatorum, quomodocunque confertur, eadem est et plena, quod ad Deum attinet. Quia vero magna est nostra infirmitas, et Deus diues est in misericordia; non igitur vno tantum modo, sed per media, quae ad hunc usum insituit, vult gratiam suam conferre, applicare et obfirmare: conf. omnino Scharffii ratio de ecclesia Luhnensi reddita, p. 402. f. et 459, vbi inter salutaris praeparationis assiduae, ante primum Liberorum sacrae coenae usum, publici scandali deuitationem refert; ita quidem, vt quindecim annorum spatium, nec vnus infans sacro fonte fuerit lauat, qui ex furtiuo impudicorum amoribus originem traxisset.

§. XVI.

Superest tertium, quod habemus, subsidium, industria efformandi fidos leu seruos, ex iis, qui ad sanctiora in academiis studia incumbunt. Hoc vero nomen illi solum merentur, qui excusso peccati iugo, mentrem diuina virtute immutatam acceperunt, externa tantum honestate minus contenti; immo in noua, quae ex Deo est, vita eo progressi sunt, vt aliis doctrina et vita persuadere possint, quaerendum ante omnia Dei regnum; introitum tamen in illud nulli patere, quam fide praedito, fidem vero oriri,

oriri, inter acutos diuinæ generationis dolores; genitos autem ex Deo salutis suæ per Christum acquisitæ esse conuictos. Qui ita docent, et ita viuunt, locum sibi, suo quisque præcipuo iure, inter Dei operarios vindicant, et officio sacro admoti, cum aliis ita animatis arctissimam nectunt communitatem, et viribus per fidem et preces vnitis, pro amplificando Seruatoris in animabus regno, strenui laborant, et vt disciplinæ aut collapsæ, aut titubanti consulere possint coniunctim meditantur. * Insignis eorum numerus est, qui ex Academia Ienensi, ab eo, quo fundata est tempore, coetui sacro ea, quam diximus, ratione se probarunt. Hinc almae Salanae gratulamur natalem, post duo secula feliciter redeuntem, Deum præcati, velit huic foecundissimo et ecclesiæ et reipublicæ seminario ex alto benedicere, vt omnes, qui ibidem animum ad varias applicant scientias, sapientiæ coelitus donata erudiantur; illi cum primis, quibus difficile et vel angelicis humeris tremendum munus in ecclesiâ demandabitur. Bene ominamur coetui sacro, cuius curam, diuino nutu, olim suscipiant etiam disciplinæ ecclesiasticæ causa. Nam quæ illa interdiciuntur, verbi diuini præconio arguent, et vitæ sanctioris exemplo prohibebunt. **

* Augustinus Tom. VII. Op. contra Parmenianum Lib. III. c. I. p. 25. Quisquis etiam contemserit ecclesiæ Dei disciplinam, vt malos, quibus cum non peccat, et quibus non fauet, desistat monere, corrigere, arguere, si etiam talem personam gerit, et pax ecclesiæ patitur, vt etiam quempiam a sacramentorum participatione possit separare; non alieno malo peccat; sed suo.

** Finiamus verbis ponderosissimis ven. Pfaffii in Originibus Iuris Eccles. p. 240. Quid igitur restat nobis, qui damnum Iosephi deploramus, qui dum vulnera ecclesiæ conspicamur, ingemiscimus, qui dum malo medelam afferri haud posse obseruamus, in lacrimas et gemitus tori soluimur? Primo quidem faciendum semper est, Domino vires dante, quod possumus precesque et monita, et quicquid est sanctioris disciplinæ defendendumque fortiter, donec Dominus veniet. Porro patientia sanctorum hic est, Apoc. XIII, 10. XIV, 12. exercenda, idque non affusis legalibus increpationibus, quæ impotentiam animi subinde ostendunt, sed affusa lenitate et mansuetudine, affuso amore illo, qui capita hominum demulcere aptus est, affuso et zelo vere diuino, qui patientiam illam diluat roburque illi et vim, ad tangenda corda animosque peccantium addat. Denique vbi imperfectionem huius aeuû, vbi mundum, qui in malo cubat et corrigi nescit videmus, anhelanda sunt beata illa regna, quæ e longinquo conspicimus, eaque spe, ea fide, illo desiderio iam prægustanda, quo quicquid est in nobis tristitiæ ac aegritudinis, facile edulcatur, corrigitur et cessat. Eia! veni Domine Iesu! Apoc. XXII, 20.

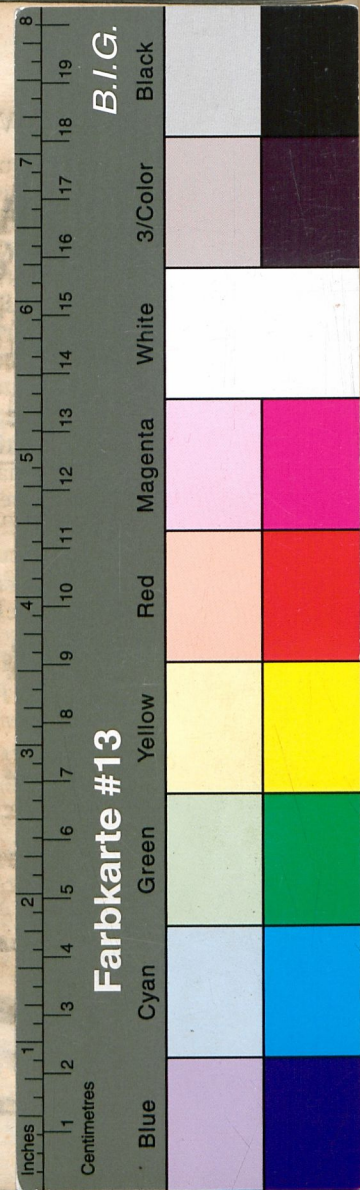
Pom Yc 476

ULB Halle 3
005 579 49X

WD 78

16

DE
DISCIPLINA ECCLESIASTICA
DIGITO MAGIS DIVINI SPIRITVS
QVAM BRACHIO SECVLARI
INSTAVRANDA
PAVCIS DISSERIT

INCLVTAE
ACADEMIAE IENENSI
NATALEM
POST DVO SECVLA
D. II. FEBRVAR. CIOIO CCLVIII
FELICITER REDEVNTEM
GRATVLATVRVS
D. SIGISMVNDVS BASCH
SACRORVM IN AVLA, VRBE ET DVCATV VINARIENSI
ANTIISTES.

VINARIAE,
LITTERIS MUMBACHIANIS.

16.